

Campano, de Ciceronis decessu: affirmat, se officio suo satis esse facturum.

M. Cælius M. T. Cicer. S. D.

Sanè quàm litteris C. Cassii, et Deiotari sumus commoti. Nam Cassius eis Euphratem copias parthorum esse scripsit: Deiotarus, profectas per Commagenem in provinciam nostram. Ego quidem præcipuum metum, quod ad te attinebat, habui, qui scirem quam paratus ab exercitu esses, ne quod hic tumultus dignitati tuæ periculum afferret. Nam de vita, si paratior ab exercitu esses, timuissem. Nunc hæc exiguitas copiarum, recessum, non dimicationem mihi tuam præ sagiebat. Quomodo acciperent homines, quàm probabilis necessitas futura esset, vereor etiam nunc, neque prius destinam formidare, quàm tetigisse te Italiam audiero. Sed de parthorum transitu nuntii varios sermones excitarunt. Alius enim, Pompejum mittendum; alius, ab urbe non removendum; alius, Cæsarem cum suo exercitu; alius, consules, nemo tamen, ex S. C. privatos. Consules autem, quia verentur, ne illud S. C. fiat, ut paludati exeant, et contumeliosè præter eos ad alium res transferatur, omnino senatum haberi nolunt: usque eo, ut parùm diligentes in republica videantur. Sed honestè, si ve negligentia, si ve inertia est, si ve ille quem proposui, metus, latet sub hac temperantiæ existimatione nolle provinciam. A te litteræ non venerunt: et, nisi Deiotari subsecutæ essent, in eam opinionem Cassius venerat, quæ deripuisset ipse, ut viderentur ab hoste vastata, finxisse bellum, et Arabas in provinciam immisisse, eosque

parthos esse, senatui renuntiassent. Quarè tibi suadeo, quicumque est istic status rerum, diligentèr, et cautè perscribas; ne aut velificatus alicujus dicaris, aut aliquid, quòd referret, scire reticuisse. Nunc exitus est anni. Nam ego has litteras ad xiv. Kal. Dec. scripsi. Plane nihil video ante Kal. Jan. agi posse. Nosti Marcellum, quàm tardus, et parum efficax sit, itemque Servium, quàm cunctator. Cujusmodi putas hos esse? aut qui id, quod nolint, conficere posse, qui, quæ cupiunt, tamen ità frigidè agunt, ut nolle existimentur? Novis magistratibus autem, si parthicum bellum erit, hæc causa primos menses occupabit. Sin autem, aut non erit istic bellum, aut tantum erit, ut vos, aut successores, parvis additis copiis, sustinere possint. Curionem video, se dupliciter jactaturum; primum, ut aliquid Cæsari adimat; indè, ut aliquid Pompejo tribuat, quodvis quamlibet tenue munusculum. Paullus porrò non humanè de provincia loquitur. Hujus cupiditati occursurus est Furnius noster. Plures suspicari non possum. Hæc novi; alia, quæ possunt accidere, non cerno. Multa tempus afferre, et præparata multa scio: sed intrà fines hos, quæcumque acciderint, vertentur. Illud addo, actiones C. Curionis de agro Campano: de quo negant Cæsarem laborare, sed Pompejum valdè velle, ne vacuus advenienti Cæsari pateat. Quod ad tuum decessum attinet, illud tibi non possum polliceri, me curaturum, ut tibi succedatur: illud certè præstabo, ne quid ampliùs prorogetur. Tui consilii est, si tempus, si senatus coget, si honestè à nobis recusari non poterit, velisne perseverare: mei officii est meminisse, quæ

ostentatione decedens, mihi, ne pateret fieri, mandaris. Vale.

ARGUMENTUM.

Capita sunt hujus epistolæ, de Appio à Dolabella accusato, de Ciceronis officio, de affinitate cum Dolabella jungenda, de republ. Huic respondet epistola decimatertia libri secundi.

M. Cælius M. T. Ciceroni S. D.

Non dubito, quin perlatum ad te sit Appium à Dolabella reum factum: sanequàm non ea, qua existimaveram, invidia. Neque enim stultè Appius, qui simul atque Dolabella accessit ad tribunat, introierat in urbem, triumphique postulacionem abjecerat. Quo facto retudit sermones, paratiorque visus est, quàm speraverat accusator. Is nunc in te maximam spem habet. Scio, tibi eum non esse odio. Quàm velis eum obligare, in tua manu est: cum quo simultates si tibi non fuissent, liberius tibi de tota re esset. Nunc si ad illam summam veritatem legitimum jus exegeris, cavendum tibi erit, ne parùm simpliciter, et candidè posuisse inimicitias videaris. In hanc partem porrò tutum tibi erit, si quid volueris, gratificari. Nemo enim necessitudine, et amicitia te deterritum ab officio dicet. Illud mihi occurrit, quod inter postulacionem, et nominis delacionem uxor à Dolabella discessi. Quid mihi discedens mandaris, meministi: quid ego tibi scripserim, te non arbitror oblitum. Non est jam tempus plura narrandi. Unum illud monere te possum: si res tibi non displicebit, tamen hoc tempore nihil de tua voluntate ostendas; et spectes, quemadmodum exeat ex hac causa:

ne qua invidiosum tibi sit, si emanarit. Porrò significatio ulla si intercesserit, clarius quàm deceat, aut expediat, fiat. Neque ille tacere eam rem poterit, quæ suæ spei tam opportuna acciderit, quæque in negotio conficiendo tanto illustrior erit: cum præsertim is sit, qui si perniciosum sciret esse, loqui de hac re vix tamen se contineret. Pompejus dicitur valdè pro Appio laborare: ut etiam putent alterutrum de filiis ad te missurum. Hic nos omnes absolvimus; et herculè confecta omnia fœda, et inhonesta sunt. Consules autem habemus summa diligentia; adhuc S. C. nisi de feriis latinis, nullum facere potuerunt. Curioni nostro tribunatus congelat, sed dici non potest, quo modo hic omnia jaceant. Nisi ego cum tabernariis, et aquariis pugnarem, veteris civitatem occupasset. Si parthi vos nihil calefaciunt, nos hic frigore frigescimus. Tamen quoquo modo hic omnia jaceant, potuit sine parthis. Bibulus in Amano nescio quid cohorticularum amisit. Hoc sic nunciatum est. Quod tibi suprâ scripsi, Curionem frigerè: jam calet; nam ferventissimè concerpitur: levissimè enim, quia de intercalando non obtinuerat, transfugit ad populum, et pro Cæsare loqui cœpit, legemque variam non dissimilem agrariæ Rulli, et alimentariam, quas jubet ædiles metiri, jactavit. Hoc nondùm fecerat, cum priorem epistolæ partem scripsi. Amabo te, si quid, quòd opus fuerit, Appio facies, ponito me in gratia. De Dolabella integrum tibi reserves, suadeo, et huic rei, de qua loquor, et dignitati tuæ, æquitatisque opinionioni hoc ità facere expedit. Turpe tibi erit, pantheras græcas me non habere. Vale.

ARGUMENTUM.

Scribit de belli parthici periculo, de Cornificii nuptiis, de Valeriae divortio, de Ocellae adulterio.

M. Coelius M. T. Ciceroni S. D.

Quàm citò tu istinc decedere cupias, nescio; ego quidem eò magis, quo adhuc felicìus rem gessisti. Dum istinc eris, de belli parthici periculo cruciabor, ne hunc risum meum metus aliquis perturbet. Breviares has litteras properanti publicanorum tabellario subito dedi: tuo libertò pluribus verbis scriptas pridè dederam. Res autem novae nullae sanè acciderunt; nisi hæc vis tibi scribi, quæ certè vis. Cornificius adolescens, Orestillæ filiam, sibi respondit. Paula Valeria soror Triarii, divortium sine causa, quo die vir è provincia venturus erat, fecit. Nuptura est D. Bruto. Nondùm retulerat. Multa in hoc genere incredibilia, te absente, acciderunt. Sed Ocella nemini persuasisset, se mœchum esse, nisi triduo bis deprehensus esset. Quæris, ubi? nbi herculè ego minimè vellem. Relinquo tibi, quod ab aliis quæras. Neque enim displicet mihi, imperatorem singulos percunctari, cum qua sit aliquis deprehensus. Vale.

ARGUMENTUM.

Supplicationes Ciceroni à senatu decretas, significat pro re in provincia bene gesta; et quæ fuerit cuiusque vel sententia, vel voluntas, dicit, adscribit etiam de repub.

M. Coelius M. T. Ciceroni S. D.

Non diù, sed acriter nos tuæ supplicationes torserunt. Incideramus enim in difficilem nodum

Nam Curio, tibi cupidissimus, cui omnibus rationibus comitiales eripiebantur, negabat, se ullo modo pati posse, decerni supplicationes; ne, si quid furore Pauli adeptus esset boni, sua culpa videretur amisisse, et prævaricator causæ publicæ existimaretur. Itaque ad pactionem descendimus, et confirmarunt consules, se his supplicationibus in hunc annum non usuros. Planè, quod utrisque consulibus gratias agas, est: Paulo magis certè. Nam Marcellus sic respondit ei, spem in istis supplicationibus non habere: Paulus se omninò in hunc annum non edicturum. Renuntiatum nobis erat, Hirrum diutiùs dicturum. Prendimus eum: non modò non fecit, sed cum de hostibus ageretur, et posset rem impedire, si, ut numeraretur, postularet, tacuit. Tantùm Catoni assensus est, quid de te et locutus honorificè, non decrèrat supplicationes. Tertius ad hos Favonius accessit. Quare pro cuiusque natura, et instituto gratiæ sunt agendæ: his quod tantùm voluntatem ostenderunt pro sententia: cum impedire possent, non pugnarunt: Curioni verò, quòd de suarum actionum cursu tua causa deflexit. Nam Furnius, et Lentulus, ut debuerunt, quasi eorum res esset, unà nobiscum circumierunt, et laborarunt. Balbi quoque Cornelii operam, et sedulitatem laudare possum. Nam cum Curione vehementè locutus est, et eum, si alitè fecisset, injuriam Cæsari facturum dixit: tum ejus fidem in suspicionem adduxit. Decrèrant, qui iniquè transigi volebant, Domitii, Scipiones. Quibus hac re ad intercessionem evocandam interpellantibus, venustissimè Curio respondit, se eò libentiùs non intercedere, quòd quosdam, qui de-

cernerent, viderent confici nolle. Quod ad remp. attinet, in unam causam omnis contentio conjecta est: de provinciis, inquam, adhuc est. Incubuisse cum senatu Pompejus videtur, ut Cæsar ante Id. Nov. decedat. Curio omnia potius, subire constituit, quam id pati; cæteras suas abjecit actiones. Nostri porrò, quos tu benè nosti, ad extremum certamen rem deducere non audent. Scena rei totius hæc. Pompejus, tamquam Cæsarem non impugnet, sed, quod illi æquum putet, constituat, ait, Curionem quærere discordias. Valdè autem non vult, et planè timet, Cæsarem consulem designari prius, quam exercitum, et provinciam tradiderit. Accipitur satis malè à Curione: et totus ejus secundus consulatus exagitur. Hoc tibi dico: si omnibus rebus prement Curionem, Cæsar defendetur: intercessorem si (quod videntur) reformidabunt, Cæsar, quoad volet, manebit. Quam quisque sententiam dixerit, in commentario est rerum urbanarum: è quo tu, quæ digna sunt, selige: multa transi, in primis ludorum explosiones, et funerum, et cæterarum ineptiarum plura habet inutilia. Denique malo in hanc partem errare, ut, quæ non desideras, audias, quam quidquam, quod opus est, prætermittatur. Tibi curæ fuisse de Sittiano negotio, gaudeo: sed quando suspicaris minus certa fide eos tibi visos, tamquam procurator sic agas, rogo. Vale.

ARGUMENTUM.

Gratulatur de affinitate Dolabellæ: de Curionis intercessione, et de provinciis quid actum sit, significat, et de Hortensii præsentis jam morte nuntiat.

M. Cælius M. T. Cicer. S. D.

Gratulor tibi affinitate viri mediusfidius optimi; nam hoc ego de illo existimo. Cætera porrò, quibus adhuc ille sibi parum utilis fuit, et ætate iam sunt decursa, et consuetudine, atque auctoritate tua, pudore Tulliæ, si qua restabunt, confido celeritèr sublatum iri: non est enim pugnax vitiiis, neque habes ad id, quod meliùs sit, intelligendum: deindè, quod maximum est, ego illum valdè amo. Vides, Cicero, Curionem nostrum lautum intercessionis de provinciis exitum habuisse? nam cum de intercessione referretur: quæ relatio fiebat ex S. C. primaque M. Marcelli sententia pronuntiata esset, qui agendum cum tribunis pleb. censebat: frequens senatus in alia omnia iit. Stomacho est scilicèt Pompejus Magnus nunc ità languenti, ut vix id, quod sibi placeat, reperiat: transierant illuc, ut ratio esset ejus habenda, qui neque exercitum, neque provincias traderet: quemadmodum hoc Pompejus laturus sit, cum cognoscat, quidnam reipub. futurum sit, si non aut possit, aut non curet, vos senes divites videritis. Q. Hortensius, cum has litteras scripsi, animam agebat. Vale.

ARGUMENTUM.

Queritur de Appii Claudii injuriis.

M. Cœlius M. T. Cicer. S. D.

Pudet me tibi confiteri, et queri de Appii, hominis ingratisissimi, injuriis, qui me odisse, quia magna mihi debebat beneficia, cœpit: et, cum homo avarus, ut ea solveret, sibi imperare non posset, occultum bellum mihi indixit: ita occultum tamen, ut multi mihi renuntiarent, et ipse facilè animadverterem, malè eum de me cogitare. Posteaquàm verò comperi, eum collegium tentasse, deindè apertè cum quibusdam locutum cum L. Domitio, ut nunc est, mihi inimicissimo homine, deliberare velle, hoc munusculum deferre Cn. Pompejo: ipsum reprehenderem, et ab eo deprecaret injuriam, quem vitam mihi debere putarem, impetrare à me non potuit: quid ergo est? tamen quasi aliquid, amicis, qui testes erant meorum in illum meritorum, locutus sum: posteaquàm illum ne cui satisfaceret quidè, me dignum habere sensi; malui collegæ ejus, homini alienissimo mihi, et propter amicitiam tuam, non æquissimo, me obligare, quàm illius simiæ vultum subire. Id postquam rescit, incanduit, et me causam inimicitiarum quærere clamitavit; ut, si mihi pecunia minùs satisfacisset, per hanc speciem simultatis eum consecraret. Postea non destitit accersere palàm Servium accusatorem, inire cum Domitio consilia: quibus cum parùm procederet, ut ulla lege mihi ponerent accusatorem, compellari ea lege me voluerunt, qua dicere non poterant. Insolentissi-

mi homines summis circensibus ludis meis postulandum me lege Scantinnia curant. Vix hoc erat Pola elocutus, cum ego Appium censorem eadem lege postulavi. Quod melius caderet, nihil vidi. Nam sic est à populo, et non infimo quoque approbatum, ut majorem Appio dolorem fama, quàm postulatio, attulerit. Præterea cœpi sacellum, in domo quod est, ab eo petere. Conturbat me mora servi hujus, qui tibi litteras attulit: nam acceptis prioribus litteris, ampliùs quadraginta mansit. Quid tibi scribam, nescio. Scis Domitio diem timori esse? expecto te valdè, et quamprimùm videre cupio. A te peto, ut meas injurias proindè doleas, ut me existimas et dolere, et ulcisci tuas solere. Vale.

ARGUMENTUM.

Hæc epistola multa complectitur, de L. Domitii Abenobarbi repulsa in auguratu, de Saturnio ab Cn. Domitio Calvino accusato, de Pompeii, Cesarisque discordia, de Appii ad corrigendam civitatem ridicula diligentia.

M. Cœlius M. T. C. S. D.

Tanti non fuit Arsacem capere, Seleuciam expugnare, ut earum rerum, quæ hic gestæ sunt, spectaculo careres. Nunquàm tibi oculi doluisent si in repulsa Domitii vultum vidisses. Magna illa comitia fuerunt: et planè studia ex partium sensu apparuerunt: perpauci, necessitudinem secuti, officium præstiterunt. Itaque mihi est Domitius inimicissimus, ut ne familiarem quidè suum quemquam tam oderit, quàm me: atque eò magis, quòd per injuriam sibi putat ereptum, cujus ego

auctor fuerim: nunc furit tam gavisos homines suum dolorem, unumque me studiosiorem Antonii. Nam Cn. Saturnium adolescentem ipse Cn. Domitius reum fecit, sanè quàm superiore à vita invidiosum: quod iudicium nunc in expectatione est, etiam in bona spe, post Sex. Peducaei absolutiorem. De summa republ. sæpè tibi scripsi, ne etiam pacem non videre: et quò proprius ea contentio, quàm fieri necesse est, accedit, eò clariùs id periculum apparet. Propositum hoc est, de quo qui rerum potiuntur, sunt dimicaturi: quod Cn. Pompejus constituit non pati, C. Cæsarem consulem aliter fieri, nisi exercitum, et provincias traderit: Cæsari autem persuasum est, se salvum esse non posse, si ab exercitu recesserit: fert illam tamen conditionem, ut ambo exercitus tradant. Sic illi amores, et invidiosa conjunctio non ad occultam recidit obtrectationem, sed ad bellum se erumpit: neque mearum rerum quid consilii capiam, reperio: neque dubito, quin te quoque hæc deliberatio sit perturbatura. Nam mihi cum hominibus his et gratia, et necessitudo est. Tum causam illam, non homines odi. Illud te non arbitror fugere, quin homines in dissensione domestica debeant, quandiu civiliter sine armis certetur, honestiorem sequi partem: ubi ad bellum, et castramentum sit, firmiorem: et id meliùs statuere, quod tutiùs sit. In hac discordia video, Cn. Pompejum, senatum, quique res judicant, secum habiturum: ad Cæsarem omnes, qui cum timore, aut mala spe vivant, accessuros: exercitum conferendum non esse. Omnino sat spatii sit ad considerandas utriusque copias, et ad eligendam partem. Propè obli-

tus sum, quod maximè fuit scribendum. Scis Appium censorem hic ostenta facere? de signis, et tabulis, de agri modo, de ære alieno acerrimè agere? Persuasum est ei, censuram lomentum, aut nitrum esse. Errare mihi videtur, nam dum sordes eluere vult; venas sibi omnes, et viscera aperit. Curre per deos, atque homines, et quàm primùm hoc risum veni: legis Scantinnæ iudicium apud Drusum fieri: Appium de tabulis, et signis agere. Crede mihi, est properandum. Curio noster sapienter id, quod remisit de stipendio Pompeii, fecisse existimatur. Ad summam quæris, quid putem futurum? si alteruter eorum ad parthicum bellum non eat, video magnas impendere discordias, quas ferrum, et vis iudicabit: uterque et animo, et copiis est paratus. Si sine summo periculo fieri posset, magnum, et jucundum tibi fortuna spectaculum parabat. Vale.

ARGUMENTUM.

Pompejum vituperat, Cæsarem laudat: addit de cupiditate sua conveniendi, et alloquendi Ciceronis, et de itinere ad Alpes.

M. Cælius M. T. Cic. S. D.

Ecquandò tu hominem ineptiorem, quàm tuum Cn. Pompejum, vidisti, qui tantas turbas, qui tam nugax esset, commorit? Ecquem autem Cæsare nostro acriorem in rebus gerendis, eodem in victoria temperatiorem aut legisti, aut audisti? Quid est? nunc tibi nostri milites, qui durissimis, et frigidissimis locis, teterrima hyeme, bellum ambulando confecerunt, malis orbicularis esse pasti videntur:

quid? jam, inquis, gloriosè omnia. Si scias, quàm sollicitus sum, tum hanc meam gloriam, quæ ad me nihil pertinet, derideas: quæ tibi exponere, nisi coràm, non possum: idque celeritè fore spero. Nam me, cum expulisset ex Italia Pompejum, constituit ad urbem vocare: id, quòd jam existimo confectum: nisi maluit Pompejum Brundisii circumsedere. Peream, si minima causa est properandi isto mihi quòd te videre, et omnia intima conferre discipio. Habeo autem quàm multa: et vereor (quod solet fieri) ne, cum te videro, omnia obliviscar. Sed tamen quodnam ob scelus iter mihi necessarium retrò ad Alpes versus incidit? adeò quòd Intemellii in armis sunt: neque de magna causa. Bellienus, verna Demetrii, qui ibi cum præsidio erat, Domitium quemdam, nobilem illic Cæsario hospitem, à contraria factione nummis acceptis comprehendit, et strangulavit: civitas de arma iit. Eò nunc cohortibus mihi per nives eundum est. Usquequaque, inquis, se Domitii mali dant. Vellelem quidem Venere prognatus tantùm animi habuisset in vestro Domitio, quantum ipse catenatus in hoc habuit. Ciceroni F. S. D. Vale.

ARGUMENTUM.

Pulso ex Italia Pompejo, suadet Ciceroni Cælius, ne afflictam fortunam sequatur, consulitque, ut in aliquem locum à bello vacuum se recipiat. Suasio est ob utili contrà honestum; nam esse cum Pompejo resp. videbatur. Rescribit huic Cicero lib. 2. epist. 16.

M. Cælius M. T. Cicer. S. D.

Exanimatus sum tuis litteris, quibus te nihil nisi triste cogitare ostendisti: neque id, quid es-

set, perscripsisti: neque non tamen quale esset, quod cogitares, aperuisti. Has ad te illico litteras scripsi. Per fortunas tuas, Cicero, per liberos te oro, et obsecro, ne quid gravius de salute, et incolumitate tua consulas. Nam deos, hominesque, amicitiamque nostram testificor, me neque temerè tibi prædixisse, neque temerè monuisse, sed postquam Cæsarem convenirem, sententiamque ejus, qualis futura esset, parva victoria, cognoverim, te certiolem fecisse. Si existimas eandem rationem fore Cæsari in dimittendis adversariis, et conditionibus ferendis, erras. Nihil, nisi atrox, et sævum, cogitat, atque etiam loquitur. Iratus Senatui exiit: his intercessionibus planè incitatus est. Non meherculè erit deprecationi locus. Quarè, si tibi tu, si filius unicus, si domus, si spes tuæ reliquæ tibi curæ sunt; si aliquid apud te nos, si vir optimus gener tuus valeat (quorum fortunas non debes velle conturbare) sequere eam causam, in cujus victoria salus nostra est, ne aut odisse, aut relinquere cogamur; aut impiam cupiditatem contrà salutem tuam habeamus. Denique illud cogita, quod offensæ fuerit in ista cunctatione te prius sublisce. Nunc te contrà victorem facere, quem dubiis rebus lædere noluisti, et ad eos fugatos accedere, quos resistentes sequi nolueris, summæ stultitiæ est. Vide, ne, dum pudet te parùm optimatem esse, parùm diligenter quid optimum sit, eligas. Quòd si totum tibi persuadere non possum; saltèm, dum, quid de Hispaniis agamus, scitur, expecta: quas tibi nuntio adventu Cæsaris fore nostras. Quam isti spem habeant amissis Hispaniis, nescio. Quod porrò tuum

consilium sit ad desperatos accedere, non me-
diusfidius reperio. Hoc, quod tu, non dicendo mi-
hi significasti, Cæsar audierat: ac, simul atque;
ave, mihi dixit, statim, quid de te audisset, ex-
posuit. Negavi me scire: sed tamen ab eo pe-
titi, ut ad te litteras mitteret, quibus maximè
ad remanendum commoveri posses. Me secum in
Hispaniam ducit. Nam, si ita faceret, ego prius,
quàm ad urbem accederem, ubicumquè esses, ad
te percurrissem, et hoc à te præsens contendis-
sem, atque omni vi te, retinuissem. Etiam at-
que etiam, mi Cicero, cogita, ne te, tuosque
omnes funditus evertas, ne te sciens, prudens-
que eò demittas, undè exitum vides nullum es-
se. Quod si te aut voces optimatum commovent,
aut nonnullorum hominum insolentiam, et ja-
ctationem ferre non potes; eligas censeo, aliquod
oppidum vacuum à bello, dum hæc decernuntur,
quæ jam erunt confecta. Id si feceris, et ego te
sapienter fecisse judicabo, et Cæsarem non offen-
des. Vale.

ARGUMENTUM.

*Queritur, se Curionis amore, et Appii odio ab
optima mente descivisse, et Cæsaris partes potius,
quàm Pompeii secutum esse: cujus rei culpam par-
tim in fortunam, quod in Hispania fuerit, quo tem-
pore Cicero ad Pompejum in Græciam profectus est:
partim etiam in Ciceronem ipsum conferri; postre-
mò, quid molietur, exponit.*

M. Coelius M. T. Ciceroni S. D.

Ergo me potius in Hispania fuisse, quàm For-
miis, tum, cum tu profectus es ad Pompejum?

quod utinàm aut Ap. Claudius in ista parte, aut
C. Curio: cujus amicitia me paulatim in hanc
perditam causam imposuit: nam mihi sentio bon-
nam mentem iracundia, et amore ablatam. Tu
porrò, cum ad te, proficiscens noctu Ariminum,
venissem, dum mihi pacis mandata das ad Cæsa-
rem, et mirificum civem agis, amici officium ne-
glexisti, neque mihi consulisti. Neque hæc dico,
quod diffidam huic causæ: sed, crede mihi, pe-
rire satius est, quàm hos videre. Quod si timor
vestræ crudelitatis non esset, ejecti jampridem
hinc essemus. Nam hic nunc, præter sceneratores
paucos, nec homo, nec ordò quisquam est, nisi
Pompejanus. Equidem jam effeci, ut maximè plebs,
et, qui antea noster fuit populus, vester esset. Cur
hoc, inquis? imò reliqua expecta: vos invito vin-
cere coegero. Irritavi in me Catonem. Vos dormi-
tis, nec hæc adhuc mihi videmini intelligere, quæ
nos pateamus, et quæ simus imbecilli. Atque hoc
nullius præmii spe faciam, sed quod apud me plu-
rimùm solet valere, doloris atque indignitatis cau-
sa. Quid istic facitis? prælium expectatis, quod
firmissimum est? vestras copias non novi, nostri
valde depugnare, et facillè algere, et esurire con-
suerunt. Vale.